

Ros drøm

-og storesøster Kats mange spørgsmål

Et hørings svar fra lokale samlet ved Grønt Omstillingsforbund Roskilde til:

Roskilde Kommunes planstrategi 2023-2027

Mange gode tanker - men også behov for konkretisering og stærkere greb

Planstrategien "Ros drøm" indeholder mange gode tanker og visioner, som vi kan slutte op om.

I sagens natur fremstår strategien på mange punkter ukonkret og løs – ikke sært når mange partier og holdninger har skullet rummes i en planstrategi, der af natur er overordnet.

Vi ser nogle væsentlige dilemmaer og udfordringer i at komme til enighed om at finansiere og prioritere de initiativer, som er påkrævede for at udvikle og fremtidssikre vores byer, natur og åbne land.

I det følgende vil vi derfor pege på nogle punkter og områder, hvor vi mener, at strategien bør styrkes. Vi følger strategiens tematik og ser frem till at være aktive aktører, når kommuneplan, lokalplaner og sektorplaner skal udarbejdes og i høring.....

Et utraditionelt høringssvar til en utraditionel planstrategi

Planstrategien tager en noget utraditionel form i gennemgangen, der følger Ro og farmor, som næsten bogstaveligt cykler gennem kommunen og de politiske målsætninger. Vi har derfor valgt at lave et utraditionelt høringssvar, som forhåbentlig også kan bidrage til et større borgerengagement i planen og dens høring.

"Ro er et barn af nutiden, der kigger ind i fremtiden."

- Ros drøm s. 2

Høringssvaret følger Ros storesøster Kat, som, modsat Ro, kigger fra den ønskede fremtid til nutiden med fokus på, hvad der er gjort for at opnå de ønskede målsætninger. Storesøster Kat er navngivet efter Kattinge, ikke af nogen speciel historisk grund, men måske med en bagtanke om, at Roskilde Kommune er større end Roskilde by. Tankerne fra Kat afbrydes jævnligt af mere dybdegående tanker fra os der har udarbejdet planen.

Vores kommentarer kan kendes ved vores skrifttype, samt den pastelgrønne baggrund.

Høringssvaret er udarbejdet af medlemmer og frivillige, som er samlet igennem Grønt Omstillingsforbund Roskilde. Alle holdninger og forslag er dog personernes egne — ikke forbundets. Høringssvaret er udarbejdet på baggrund af, og med lånt grafik fra Roskilde kommunes planstrategi 2023-2027 "Ros drøm", som kan findes her: <https://www.roskilde.dk/da-dk/demokrati-og-indflydelse/fa-indflydelse/horinger-borgermoder-og-afgorelser/oversigt/forslag-til-planstrategi-2023-27-ros-drom-i-horing/?type=all&limit=9>

**GRØNT
OMSTILLINGS
FORBUND**
ROSKILDE

Overordnede savn i planen:

Konkretisering og fremsyn

Ganske vist er en kommuneplan en overordnet og uspecifik størrelse, og den pågældende dækker kun 4 år ud i fremtiden. Så med det in mente er det meget positivt, at rygraden i planen er bæredygtighed. Dog er planen med til at sætte rammerne for andre planer, der skal udarbejdes i samme tidsrum, der kigger længere ud i fremtiden.

På dette grundlag mener vi, at målene i planen både bør konkretiseres og være mere fremsynede. Herunder nævnes konkrete planer, tiltag mm. fra andre kommuner, som kunne være oplagte at inddrage.

Det kunne være Lolland og Guldborgsund Kommunes arbejde med at opskalere lokal fødevarerproduktion til gavn for både klima, lokalbefolkning, lokalkøkkener og fødevarerproducenter. Det gøres igennem deres lokale organisationer Muld¹ og Business Lolland-Falster², som hhv. øger kendskabet til lokale producenter og hjælper dem med økonomiske planer, sparring mm.

Eller det kunne være som Vejle eller Frederikssund Kommune, der udstykker jord til tiny houses, som har et betydeligt lavere CO₂-aftryk end parcelhuse^{3&4}. Samtidig er det også i tråd med ønsket om byfortætning.

Odense Kommune finansierer og samarbejder med "Grønne retter i store gryder", som søger at øge mængden af velsmagende grønne retter, der serveres af storkøkkener⁵. Dette kunne med fordel forenes med Roskilde Spiser Grønt-projektet og en ambition om at udbrede lokal fødevarerproduktion.

Führungskraft og samskabelse

I tråd med konkretisering, mangler planerne måske handlekraft — det stikker frem fra planer i Københavns Kommune, hvor, det ellers fredede område Stejlepladsen, er blevet affredet. Det er gjort for at bygge boliger, der kan gøre udbygningen af metroen rentabel i økonomiplanen, trods stor utilfredshed hos lokalbefolkningen og potentielt skade for truede arter som isfluglen.

Lignende, men mindre omfattende eksempler er at finde i Roskilde Kommune:

I 2017 blev en udvidelse af Roskilde Golfklub mod vest afslået med henvisning til, at kommunalplanen havde udlagt området som en del af Svogerslevkilen - "et sammenhængende naturområde". I 2020 blev samme udvidelse godkendt uden betragtninger om, hvorfor kommunalplanen ikke længere forhindrede det.

Både ved Tømmergården i Jyllinge og Svalin i Trekroner er bebyggelsen skabt med et fokus på bæredygtighed og et ønske om at være tættere på natur. Begge steder er idyllen senere hen ødelagt af nybyggede parcelhuse og etageboliger. I begge tilfælde blev der givet mulighed for, at man kunne tilmelde sig til et møde om det nye byggeri, som så blev aflyst grundet manglende tilmeldinger.

Disse eksempler vidner om, at når andre politiske interesser skal afvejes, har de kommunale planer ikke nogen kraft. Vi har smukke planer med smukke ord, men har de, som tyskerne måske ville sige, "Führungskraft" – styrer de, eller er de blot skøn grøn musik, der akkompagnerer, når gravemaskinerne rykker frem over de sarte enge og harmløse biller?

Vi har ikke alle svarene herpå, men som udgangspunkt vil vi foreslå, at det overvejes, og konkretiseres, hvordan interessenter inddrages løbende i dialog og opfølgning som en del af kommunalplanen.

1: Muld, <https://muldlollandfalster.dk/>

2: Business Lolland Falster, <https://businesslf.dk/>

3: Concito, <https://concito.dk/udgivelser/analyse-co2-udledningen-forskellige-typer-byudvikling>

4: Concito, <https://concito.dk/nyheder/taenketraef-fysisk-planlaegning-klima>

5: Metodik og smag, <https://metodikogsmag.dk/klima/groenne-retter-i-store-gryder/>

Robust natur og landskaber

Følg med farmor og far til lands og til lands. En tur igen og blå land. Var det også der, vi satte gang i at udtage lavbundsjord af drift og omdanne dem til vådområder, så vi nu har opfyldt vores andel af den nationale målsætning? Under åben himmel og vådområderne hjælper farmor og Ro.

Himmelev Skov

Der er sprunget ny skov op i syd og nord efter en stor indsats og samarbejde mellem Roskilde Kommune og private aktører. Der ser du Himmelev skov, Ro. Den er blevet over dobbelt så stor. Nu er der endnu mere plads at boltre sig på for dyr, planter og småkryb - og os. Samtidig sørger al den nye skov også for, at der er mindre CO₂-udledning.

Kommunens arbejde med lokal fødevarerproduktion skabte både klimagevinst, jobs og naturnære oplevelser. Jeg fandt f.eks. ud af, at der er borgere, som har etableret muslingedyrkning, så vandkvaliteten forbedres, og turister kan spise lokale moules frites i oplevelseshavnen!

Men fik de små forskellige forretninger og initiativer, som nu udgør en vigtig del af lokalsamfundet, nok støtte og vejledning i de begyndende faser?

Svogerslevkilen er et nyt og stort grønt område i den Grønne Ring, der omkranser både Roskilde og Svogerslev. Området vokser stadig, som flere arealer kommer i spil. Her passer de ikke kun på naturen, her skaber de også mere og bedre natur. Stier ind i området gør det også til et dejligt sted at gå på opdagelse.

Der er også nogle der går med le, høtve og skovle, farmor. Hvad laver de?

Det er borgerne i området, der har lavet et græsningslaug. Det er en måde at pleje naturen, som giver de bedste betingelser for biodiversiteten.

På fjorden er der plads til både naturliv og fritidsliv. Målrettet naturpleje har fået en sjælden fugl som klyden til at vende tilbage.

Naturpleje og udviklingen af Syv Holme Mose har trukket naturen tættere på Viby og Skousbo og giver nye som gamle beboere mulighed for at gå på opdagelse.

Roskilde Fjord

Den Grønne Ring

Syv Holme Mose

Svogerslevkilen

De politiske målsætninger

Vi vil arbejde for en robust natur og landskaber i Roskilde Kommune med afsæt i følgende målsætninger:

Var det her, ambitionen om at tredoble arealerne til natur i kommunen blev vedtaget?

Farmor, blev de robuste blå og grønne miljøer skabt ved at indføre større randzoner til dyrkede områder og have store græssende dyr på naturområderne?

En rigere og større natur

Vi skal værne om den natur, vi allerede har, så naturkvaliteten højnes. Samtidig skal eksisterende naturområder vokse sig større. Naturen skal plejes og nogle steder fredeliggøres, så vi kan øge biodiversiteten og skabe en rig og mangfoldig natur. Flere arealer til sammenhængende natur skal bidrage til robuste lokale økosystemer. Også den maritime biodiversitet skal understøttes både i fjorden og vores søer, vådområder og vandløb. Med en målrettet indsats skal der skabes robuste blå miljøer, som styrker det naturlige liv i vandet.

Var det ikke initiativet til samskabelse mellem borgere og kommunen, som resulterede i lokalplaner med 3:30:300 krav? Så alle fra deres vinduer skal kunne se 3 store træer, 30% af byen skal have trækronedække, og der ikke er mere end 300 m til nærmeste grønne område? Og også der kravet om, at alle ejendomme skal udnytte deres regnvand, blev skabt?

Natur og biodiversitet i byer og boligområder

Naturen skal finde endnu mere plads i vores byer, bymidter og boligområder. Træer, buske, blomster, fugle, insekter og andre planter og kryb skal begrønne og berige oplevelsen af hverdagslivets fysiske baggrundstæppe – og sikre at også byerne er nyttige korridorer for spredningen af flora og fauna. Vi vil sikre det gennem grønnere lokalplaner, bevaring og plantning af træer, færre befæstede arealer, naturvenlig drift af veje og grønne områder og i dialogen med grundejere.

Var det der, kommunen gik sammen med region, stat og private fonde om at oprette en skov- og lavbundslandsfond, som fik fordoblet skovarealet og tredoblet arealet af udtagede lavbundslande?

Naturen som klimahjælper

Naturen rummer store CO₂-potentialer. Nye skovarealer med mange træer optager CO₂, mens omlægning af lavtliggende landbrugsarealer til vådområder reducerer udledningen af CO₂. Derfor skal der arbejdes målrettet for flere jordopkøb og frivillige aftaler med lodsejere om skovrejsning samt omlægning af lavbundslande til vådområder - til gavn for både natur og klima.

Blev de mange forskellige og til tider modstridende interesser løst igennem samskabelse?

Det var virkelig fantastisk, da arbejdet med multifunktionel arealanvendelse blev påkrævet i planer.

Fritidsliv og mental sundhed i naturen

Naturen er et vigtigt frirum for mange, og der skal være plads til både det aktive og det helende fritidsliv under åben himmel. Aktiv udfoldelse skal balanceres med stille rekreation - og altid med respekt for naturværdierne. Samtidig skal vi sikre, at naturen bliver et tilgængeligt tilbud for alle – også udsatte grupper, fysisk som socialt.

Naturen ind i byerne - borgerne ud i naturen

Det er ambitionen, at alle vores borgere har adgang til gode naturoplevelser inden for få kilometer. Alle vores byer, store som små, skal være forbundet med den omkringliggende natur. Vi vil derfor arbejde strategisk for, at naturen trækkes med ind i byerne, når vi udvikler dem. Dialog og aftaler med private lodsejere om adgang langs skel, diger, vandløb og i skove skal samtidig sikre adgange ud i byernes omkringliggende natur via nye rekreative stier.

Formidling af grønne og blå kvaliteter

Med synlig formidling og skiltning skal borgere og turister få et bedre kendskab til kommunens mange tilbud under åben himmel. Det skal også sikre en bevidsthed om og ejerskab til, hvordan vi sammen kan passe på naturen.

Let adgang til naturen

En stor del af vores naturoplevelser foregår, mens vi bevæger os. Der skal derfor være let adgang til et overskueligt netværk af stiforbindelser, der sikrer muligheden for at komme helt tæt på vores grønne og blå områder på cykel, til fods eller som gangbesværet. Samtidig skal attraktive grønne forbindelser give mulighed for at komme nemt og sikkert på tværs af kommunen på cyklen.

Robust natur og landskaber — afsluttende

Under dette tema defineres ret konkrete mål: Himmelev skov dobbelt så stor, Syv Holme mose har trukket naturen tættere på Viby og Skousbo, Svogerslevkilen mm. Vi kan til fulde slutte op om disse initiativer.

Vi savner dog alligevel et par præciseringer under nedenstående punkter:

- En rigere og større natur:

Hvad menes der med fredeliggøres: Skal naturområder fredes? Og i så fald hvor stor en andel? Er der måske tale om 30% af kommunens areal, som Danmarks Naturfredningsforening før har målsat på nationalplan?

- Naturen som klimahjælper:

Hvilke skovtyper er der tale om? Og kan aftalerne med lodsejere kun være frivillige, eller kan man tilbyde økonomisk kompensation, som man gør med fredninger? Videre kunne det måske være muligt målrettet at indgå aftaler om skovrejsning på de arealer, hvor der er størst næringsstofudvaskning, sådan at man samtidig forbedrer vandkvaliteten i fjorden.

- Fritidsliv og mental sundhed i naturen:

Vi finder det vigtigt at være opmærksom på de forskellige og modstridende interesser, der er på spil i anvendelse af naturen, og anbefaler at udnytte muligheder for multifunktionel arealanvendelse og samarbejde med f.eks. nabokommuner, Nationalpark Skjoldungernes Land, Roskilde Oplevelseshavn m.fl.

- Formidling af grønne og blå aktiviteter

Til dette punkt, såvel som generelt, anbefaler vi at styrke samarbejde med og mellem organisationer. Her ønskes der også et fokus på, hvordan vi kan sikre, at den øgede brug af natur, bl.a. igennem økoturisme, ikke ødelægger, men bidrager til den natur, kommunen og andre selvsagt har ydet stor indsats for at skabe.

Bæredygtig erhvervsudvikling

Følg med farmor og Ro videre i drømmenes Roskilde med besøg i fremtidens bæredygtige erhvervsområder. Musicon står som et lysende eksempel på en strategisk erhvervsudvikling sammentænkt med tilblivelsen af et levende og kreativ bydel. I fremtiden tager erhvervsområder form i Trekroner, og Risø. Det skal blive et positivt bidrag til bæredygtig udvikling med plads til arbejdspladser, hverdagsliv samt blå og grønne kvaliteter.

Startede projekteringen af bæredygtige erhvervsområder ikke med et samarbejdsprojekt mellem kommune, grønne borgerorganiseringer, vidensinstitutioner og erhvervsliv?

Musicon

På Musicon er der udviklet en blandet bydel med 1000 arbejdspladser og 1000 boliger. Her er der taget afsæt i områdets kulturelle og musiske DNA. Der giver plads til kreative virksomheder - små som store.

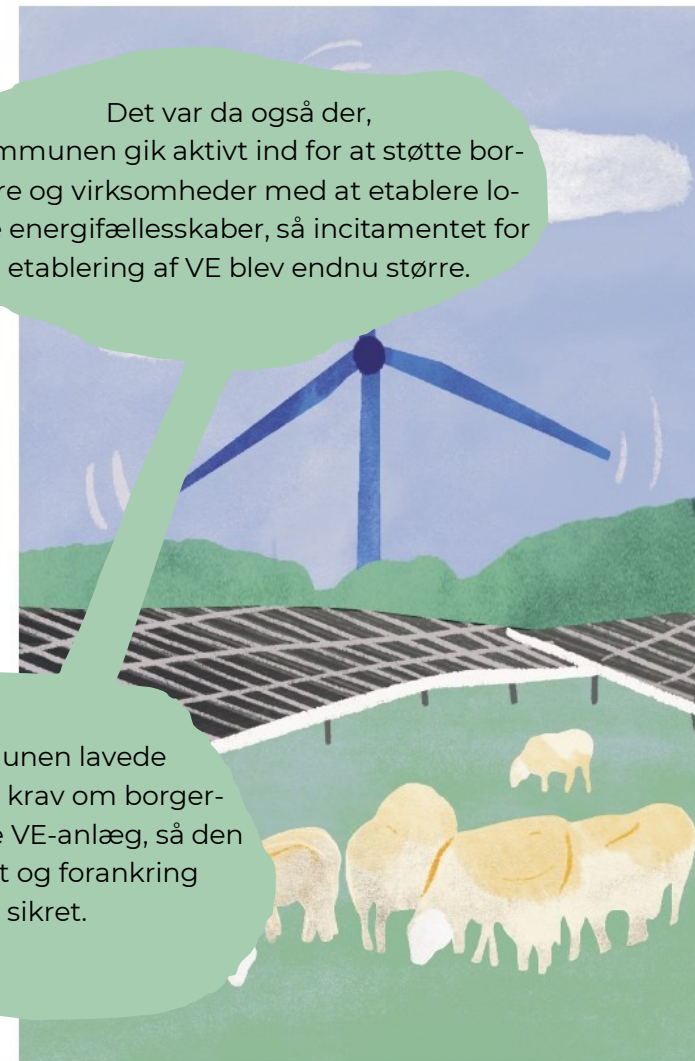

Risø

Trekroner Vest

Det var da også der, kommunen gik aktivt ind for at støtte borgere og virksomheder med at etablere lokale energifællesskaber, så incitamentet for etablering af VE blev endnu større.

Og kommunen lavede en politik med krav om borgeranpart i lokale VE-anlæg, så den lokale accept og forankring blev sikret.

Det var da også der, den store vindmølle blev etableret i samarbejde mellem MAN, borgere i Vindinge og Grønt Omstillingsforbund, ikke?

Det her er St. Hede. Et nyt, stort erhvervsområde. Placeringen af MANs hovedsæde i området blev første skridt til at tiltrække virksomheder med grønne løsninger og skabe et attraktivt erhvervsområde.

Der er plads til mange virksomheder, der hjælper med bæredygtige løsninger. Det er da godt, farmor, er det ikke?

Jo bestemt, Ro. På Risø og i Trekroner bliver der også plads til både grøn teknologi og virksomheder med fokus på viden. Derudover er der gode og levedygtige erhvervsområder med arbejdspladser rundt om i hele kommunen.

Se, Ro. Der er et område med solceller, vindmøller og græssende får. Det producerer vedvarende energi og sørger for, at der er lys i pærerne derhjemme, samtidig med at naturen får plads.

De politiske målsætninger

Vi vil arbejde for en bæredygtig erhvervsudvikling i Roskilde Kommune med afsæt i følgende målsætninger:

Var det ikke også der, de første virksomheder begyndte med at forbyde medarbejderne at transportere sig til og fra arbejde i fossilbiler?

Kan du huske, hvordan etableringen af en hjemmeside med oversigt over alle renovations- og nedrivningsprojekter i kommunen satte skub i genanvendelsen af byggematerialer?

Der udarbejdede Kommunen med borgerorganisationer en model for samarbejde mellem kommune, civilsamfund, vidensinstitutioner og erhvervsliv om grønne omstillingsprojekter, eller hvordan?

En strategisk erhvervsudvikling

Roskilde er et attraktivt sted at placere sig som virksomhed, og der skal være plads til bredt funderet erhvervsliv, som går på tværs af viden, detailhandel, moderne industri og produktion. Vi skal derfor være gode til at udnytte de erhvervskvadratmeter, vi har til rådighed, og sikre, at udviklingen sker med omtanke for vores arealressourcer. Med afsæt i vores styrkeposition som regionalt centrum for kultur, viden, handel og turisme sætter vi os for bordenden i den grønne udvikling af vores nye erhvervsområder: Risø, St. Hede og Trekroner. Her former vi visioner og målsætninger for nye bæredygtige erhvervsområder i dialog med markedet, så de er ambitiøse på klimaområdet, sikrer arbejdspladser – også lokalt – og skaber synergi på tværs af erhverv, kultur og uddannelsesinstitutioner.

Lokale arbejdspladser i hele kommunen

Virksomheder og arbejdspladser er nøglen til at skabe blandede byer med plads til både boliger og arbejdspladser. Med lokale arbejdspladser forkortes afstanden mellem bolig og arbejde, hvilket kan generere mindre kørsel og bedre chancer for at cykle til arbejde. Derfor ønsker vi at værne om de eksisterende erhvervsområder i alle vores byer og bysamfund. Gennem markedsdialog og samarbejde med lokale virksomheder og iværksættere vil vi undersøge, hvordan vi kan understøtte en bæredygtig fornyelse, udvikling og fortætning af vores eksisterende erhvervsområder, så attraktiviteten højnes, virksomheder fastholdes og nye arbejdspladser tiltrækkes.

Bæredygtige virksomheder

Vi vil understøtte den grønne omstilling og tiltrække virksomheder, som er drevet af bæredygtige ambitioner. Vi handler som en professionel samarbejdspartner, og gennem kontinuerlig markedsdialog støtter vi op om en bæredygtig udvikling. Vi vil inspirere eksisterende og nye virksomheder til at arbejde med grønne løsninger, som f.eks. bæredygtigt byggeri, genanvendelse af regnvand, solceller på tagene, grøn mobilitet og friarealer med høj biodiversitet. Det skal sikre god udnyttelse af vores erhvervsarealer og med grøn vækst bidrage til at indfri kommunens klimamålsætninger.

Var beslutningen om at indføre donut-økonomi som i Amsterdam ikke en del af det, der tiltrak opmærksomhed, fordi velfærdsmål, social og økonomisk lighed er i centrum, og alle aktiviteter skal holdes inden for de planetære ressource-grænser?

Roskilde som stærk besøgs- og handelsdestination

Roskilde har meget at tilbyde turister og besøgende fra nær og fjern med dynamisk kultur, rig historie, stærk handelsliv og enestående natur. Vi skal fastholde Roskilde som en foretrukken besøgsdestination. Med et fornyet fokus på bæredygtighed skal vi udvikle og styrke kultur- og oplevelses tilbud, handelsliv samt overnatningskapacitet. Vi skal også udvikle Roskilde gennem fortsat samarbejde og engagement i Destination Fjordlandet og Nationalpark Skjoldungernes Land.

Det var et stort skridt fremad, da kommunen forlangte, at FORS skulle projektere, implementere og drive lokale varmeløsninger i samarbejde med lokale borgergrupper.

Omstilling til vedvarende energi og varmeforsyning

Der skal være plads til vedvarende energianlæg på vores erhvervsbyggerier, erhvervsområder og i det åbne land – og der skal etableres flere kollektive varmeforsyningsløsninger i hele kommunen. Vi vil bidrage til den grønne omstilling af energi- og varme produktion ved at udpege egnede områder for solceller og vindmøller og fremme udruiningen af fælles varmeløsninger i hele kommunen. Opsætning af vedvarende energiproduktion, såsom solceller og vindmøller, skal altid ske med respekt for landskabet, kulturværdier og naboer – og det forudsætter lokal inddragelse og engagement. De tekniske anlæg skal så vidt muligt bidrage til at øge naturkvaliteten, når de placeres i det åbne land.

Bæredygtige mobilitetsindsatser

Nye erhvervsområder skal udvikles i samarbejde med vores stationer og infrastrukturelle muligheder og færdsselsårer. Derfor skal der altid udarbejdes en samlet plan for at understøtte markedsudviklingen om 50 % bæredygtige ture i kommende erhvervsområder. Der skal særligt være fokus på at sikre gode forbindelser og forhold for pendlere med tog, bus og cykel. Samtidig skal der arbejdes målrettet med samkørsel for at begrænse en øget belastning af vejnettet med trængsel og trafikstøj som følge.

Det gav et boost for omstillingen til bæredygtig transport, da kommunen besluttede, at alle kommunens personbiler skulle være el-biler.

Bæredygtig erhvervsudvikling — afsluttende

I forbindelse med erhvervsudviklingen ser vi de største 'grønne' udfordringer. Strategien forholder sig ikke til, at Roskilde er en by med massiv ind- og udpendling. Skal pendlingen være grøn, skal der satses på hurtige og hyppige offentlige forbindelser mellem boliger, uddannelsesinstitutioner og erhvervsområder. Og det kan Roskilde ikke løse alene. Groft sagt skal det gøres mindre ønskværdigt for pendlerne til og fra Roskilde at bruge bilen - hvad enten den er på fossil brændsel eller el.

- Lokale arbejdspladser i hele kommunen

Her bør man overveje, at der er massiv ind- og udpendling til og fra Roskilde, og måske målsætningen skulle rettes imod dette. Roskilde skal altså være så attraktivt et sted at være, at beboerne vil arbejde her på grund af gode arbejdspladser, og at pendlerne vil flytte hertil, fordi Roskilde er en dejlig kommune.

- Bæredygtige virksomheder

Hvordan finder man ud af, om virksomheder er bæredygtige, og kunne man forestille sig, at indkøbsplaner mm. kunne understøtte dette? F.eks. ved krav om livscyklus-beregninger, som i Midtjylland har skabt miljøvurderingsarbejde, eller som Guldborgsund Kommune, der arbejder ihærdigt med at øge produktion af lokale fødevarer og overskuddet hos landmændene.

- Bæredygtige mobilitetsindsatser

Der er mål om 50 % bæredygtige ture i kommende erhvervsområder. Hvordan defineres 'bæredygtige ture'? Hvordan måles det? Og hvordan opnår man det? Er det kun gulerod i form af nye cykelstier, eller kan man finde pirken frem over for bilister?

De politiske målsætninger

Vi vil arbejde for tættere og grønnere byer i Roskilde Kommune med afsæt i følgende målsætninger:

Er det ikke rigtigt, at udviklingen mod mere bæredygtige bymiljøer fik et gevaldigt skub fremad, da kommunen vedtog en politik om, at 20% af nybyggeriet skulle være i træ, mindst 20% genbrugsmaterialer, og krav om, at 80% af de byggematerialer, der anvendes til nybyggeri, skal kunne genbruges?

Og hjalp det ikke gevaldigt, da forretninger begyndte at skulle deklarerer deres produkters påvirkning af planetens miljø og ressourcepool?

Bæredygtig byudvikling og fortætning

Respekterer vores bygrænser og værner landskaberne uden om ved at byude gennem fortætning og omdannelse. I Roskilde værner vi om den grønne zone omkring byen. Samtidigt arbejder vi for at trække landskaber og natur helt ind i byerne. Det skal sikre gode, bæredygtige bymiljøer med fokus på klog udnyttelse af kvadratmeterne. Når vi udvider bygrænserne i vores mindre byer og inddrager jomfruelig jord, skal vi udlægge arealer til ny natur og dermed tilføre endnu større naturværdi og gavne for både biodiversiteten, klimaet og borgerne.

3:30:300-kravet

blev en øjenåbner for udviklingen af en mere grøn by med 3 synlige træer fra alle boliger i kommunen, 30% trækronedække i byerne og ikke mere end 300 m til det nærmeste grønne område.

Bytransformation og bevarelse med omtanke

Når vi fortætter vores byer, vil vi arbejde for, at mere byggeri bevares og omdannes – og når vi bygger nyt, skal det være efter bæredygtige standarder. Samtidig vil vi arbejde for at færre arealer i byen befæstes med asfalt, fliser og anden hård belægning, som regnvand ikke kan trænge igennem, for at fremtidssikre nuværende kloaksystem mod fremtidens større regnmængder. Det skal bidrage til et reduceret klimamæssigt fodaftryk i vores fremtidige byplanlægning, fordi vi sparer på belægning, jordhåndtering og rørføring. Samtidig skal det give plads til mere natur og grønne åndehuller i vores byer.

Det var fantastisk, da kommunen i samskabelse, med borgere fik kunstnere til at visualisere fremtidsdrømmene om et grønt og bæredygtigt Roskilde. Der kom virkelig mange gode ideer til nye initiativer.

Musik, kultur, idræt og kreativitet som drivkræfter

Det musiske, kulturelle og kreative udgør sammen med idrætslivet en hjørnesteen i vores DNA og er drivkræfter i vores by- og boligudvikling. Det former udviklingen af nye og gamle steders fortællinger og identitet, men får også fysisk nærvær med opførelse af kulturelle fyrtårne i nye bydele og bevarelse af historiske miljøer i andre.

Det var helt fantastisk smukt at se stjernehimlen efter kommunens arbejde med at mindske lysforureningen.

Det rykkede virkelig, da kommunen gik fra inddragelse til aktiv samskabelse med borgere.

Og det hjalp meget på støjbelastningen, da fartgrænsen i byzonen blev nedsat til 40 km/t.

Levende bysamfund

Vi har fokus på udvikling af alle vores byer, så de har attraktive indkøbs-, fritids-, kultur-, idræts- og offentlige servicetilbud og er levende dagen og året igennem. Skolerne er et naturligt samlingspunkt i vores bysamfund, og vi vil understøtte og styrke deres rolle, så de dagen og ugen igennem kan danne ramme for lokalsamfundenes fritidsfællesskaber. Vi inddrager og understøtter selvgroede initiativer, og vi prioriterer investeringer i fritids- og kulturtilbud, der skaber lokal værdi. Det skal sikre, at byernes faciliteter supplerer hinanden på tværs af kommunen og skaber grobund for robuste lokalsamfund fra nord til syd.

En grøn og attraktiv bymidte

Vi vil udvikle Roskilde bymidte, så den bliver endnu mere grøn og attraktiv. Vi vil skabe bedre byliv, tilgængelighed for alle, trygge rammer for aktive trafikanter, oplevelsesrige gader, byrum og parker. En nem og overskuelig parkeringsløsning, en parkeringskapacitet i balance, flere der deles om de samme biler samt biler og busser på el skal samlet bidrage til et fredeligere og sundere bymiljø. Handel, kultur og aktivitet skal kunne udfolde sig i indbydende rammer. Pladser og parker skal have kvalitet, så de inviterer til ophold og fællesskab. Alt sammen skal fastholde bymidten som en foretrukket besøgsdestination.

Bæredygtige mobilitetsløsninger

Når byområder fortættes og udvikles, skal der være fokus på at prioritere den bæredygtige mobilitet og i særdeleshed koblingen til vores kollektive trafikknudepunkter. Bygherrer skal udarbejde en plan, der redegør for adgangsforhold og trafikafvikling, samt hvordan projektet i sin helhed fremmer bæredygtig mobilitet. Vi prioriterer bilparkering i konstruktion og gode cykel-parkeringsforhold.

Tættere og grønnere byer — afsluttende

Det er positivt, at planen, uden direkte at påtale det, søger at løse problemer med pladsmangel ved fortætning. Det er yderst relevant, da omfanget af planer og ønsker til arealanvendelse i 2050 udgør 130-140%, af hele det danske areal¹. Derfor er det også bekymrende, at der ikke direkte er indskrevet et ønske om, at Roskildes arealer skal være mere multifunktionelle, selvom det i nogen grad kan læses imellem linjerne. Det samme kan siges om samskabelse, der også i den grad savnes i planen.

- Bytransformation og bevaring med omtanke

Hvordan vil man sikre, at bygninger bevares? Har kommunen et overblik over, hvor mange bygninger der ikke anvendes? Og kunne man forestille sig, at man igennem samskabelse lettere kunne benytte tomme bygninger til f.eks. små forretninger og organisationer?

- Bæredygtig byudvikling og fortætning

Det er et godt forslag at udlægge arealer til ny natur, når bygrænser udvides. Det bør konkretiseres bedre - km² til km² kunne for eksempel være et krav. Det efterlader stadig usikkerhed om, hvilken form for natur der er tale om: blå?, grøn?, fredet?, læhegn?, naturstier?, hede? Eller er der mon blot tale om vejtræer?

- En grøn og attraktiv bymidte & bæredygtige mobilitetsløsninger

Ønsket om nemmere og overskuelige parkeringsmuligheder i konstruktioner er ikke noget, der skriger hverken grønt eller bæredygtigt. Ganske vist kan nem og overskuelig parkering være en del af en attraktiv bymidte, men dette sker med frygt for, at bymidten befæstes med hårdt belagte arealer. Dette skader ikke kun det grønne og bæredygtige, men også det attraktive. I stedet for flere parkeringspladser kunne løsningen være færre biler, hvilket går i samspil med målsætningerne om delebiler, busser og cykler. Det er dog lettere sagt end gjort, og måske man netop derfor skal åbne dialog for, om bymidten skal være mere attraktiv for de transportmidler, som hjælper kommunen med at indfri deres målsætninger. Simpelt sagt strider prioritering af bilparkering mod målsætningen om bæredygtige mobilitetsløsninger – et væsentligt dilemma, som bør indgå i planerne, når nye virksomheder og erhvervsområder planlægges.

¹: Danske Regioner, <http://www.e-pages.dk/regioner/191/>

Byer i social balance

Turen i drømmen er ved at være slut. Ro og farmor skal også se nogle af de vigtige boligprojekter, vi har skabt grobund for i Roskilde Kommune.

Fremtidens brede boligtilbud sikrer, at barn som voksen - singler som familier - kan finde sig til rette i gode boligmiljøer. Her er naboskab og fællesskab i højsædet, forskellige behov og betalingsevne er tænkt med, og der er udnyttelse af kvadratmeter og egentlig genbrug af forladede bygninger frem for nybyggeri, eller står der stadig forladede bygninger rundt omkring?

Sikrede kommunen egentlig genbrug af forladede bygninger frem for nybyggeri, eller står der stadig forladede bygninger rundt omkring?

Tunet i Trekroner

Østervangscenteret

Her er Østervangscenteret, Ro. Her bliver der udviklet et nyt by- og boligområde bl.a. med plads til fremtidens seniorboliger og plejefaciliteter side om side med eksisterende skole- og pasningstilbud. Her kan man fra barn til voksen leve et dejligt liv.

Det var også et scoop, da kommunen dedikerede et område til etablering af bydele med tiny-houses.

Byens Haver - ny park gennem Æblehaven/Rønnebærparken

Ej, se de sjove huse deroppe, farmor. Hvem bor der?

I Byens Haver dannes et eksisterende boligområde til en ny og ændrende bydel med plads til gode almene boliger, private ejerboliger og fælles faciliteter - ude som inde.

Det er selvbyggerne på Musicon. Her har beboerne selv tegnet og opført deres egne boliger. Det skaber et sjovt og anderledes boligmiljø, hvor arkitektur og boligindretning tager afsæt i beboernes ønsker og drømme.

Selvbyg på Musicon

Skolerne som centrum - Hedegårdenes Skole

Alle vores skoler i Roskilde Kommune er blevet til vitale mødesteder for beboerne i de omkringliggende by- og boligområder. Her ser du Hedegårdenes Skole, Ro. I skoletiden har børnene gode faciliteter til kreativ leg og idræt. I fritiden kan hele lokalsamfundet bruge faciliteter, ude som inde, til idræts-, kultur- og foreningsliv.

De politiske målsætninger

Vi vil arbejde for byer i social balance, og bygge videre på boligpolitikken, med fokus på følgende indsatser i de kommende år:

Øj — det var også fedt, da kommunen sikrede, at lokalbefolkningen var med til at udforme de nye boligområder, de skulle være naboer til. Det sikrede virkelig de værdier, som de havde kær, og gjorde meget for, at ingen følte sig trådt på.

Velfærds- og boligudbygning i balance

Vi sikrer, at by- og boligudvikling går hånd i hånd med udviklingen af velfærdstilbud, så alle generationers behov imødekommes og dækkes – fra børnepasning og uddannelse til pleje. Nogle gange kræver det arealreservation til nye velfærdsinstitutioner, og nogle gange kræver det, at udviklingen deles i etaper eller sættes i bero, hvis bosætningen har taget ekstra fart.

Det skabte også et fedt lokalt studiemiljø, da de tomme bygninger på universitetet blev omdannet til studieboliger.

Fremtidens gode seniorboliger

Vi vil udvikle flere nye typer af seniorboliger, der skal matche den øgede efterspørgsel blandt en stadig stigende gruppe af seniorer. Seniorer er en bred målgruppe, der i dag er kendetegnet af en vis foryngelse. Der er potentiale for at gentænke ældreboligen til at være et sted, hvor man kan udfolde sig i sin tredje alder. Vi vil arbejde for, at der etableres endnu flere seniorbofællesskaber i alle vores store og små bysamfund.

Flere ungdomsboliger til fremtidens ungefællesskaber

Vi skal sikre gode boligtilbud til de unge studerende, der ønsker at bosætte sig i Roskilde, mens de læser videre. Over 12.000 studiepladser i Roskilde sikrer uddannelse af fremtidens arbejdskraft – både kloge hænder og hoveder. Vi vil sikre flere kollegier, studie- og ungdomsboliger, der er designet med afsæt i fremtidens unge og deres behov, så flere finder det attraktivt at slå sig ned i Roskilde.

Fokus på fleksible bygninger betød også, at de kan stå der i meget længere tid end traditionelle.

Gode boliger til de mange, ikke kun de få

Vi vil sikre, at vi med et bredt mix af boliger målretter sig forskellige i målgrupperes behov – fra singlefamilier med mindre arealbehov til økonomisk udsatte, der har brug for betalbare boliger. Som udgangspunkt stiller vi krav om 25 % almene boliger i nye by- og boligområder. Dertil vil vi arbejde for, at der opføres små boliger af en god kvalitet. Det kræver god udnyttelse af alle kubikmeter og gennemtænkt arkitektur, der støtter til trods sikrer høj rumlighed, funktionalitet og dagslysforhold.

Boliger til udsatte og personer med særlige behov

Vi skal også sikre boliger til udsatte og grupper med særlige behov, når vi udvikler og fortætter nye og eksisterende boligområder. Det kræver prioritering og skræddersyede løsninger i samarbejdet med private og almene bygherrer.

Flere bofællesskaber

Vi vil fortsat fremme etableringen af bofællesskaber, når vi udvikler og fortætter nye og eksisterende by- og boligområder. Bofællesskaber kan præsentere et alternativ i det etablerede boligmarked og henvende sig til forskellige målgrupper – sågar give dem fælles tag over hovedet i såkaldte generationsfællesskaber. Bofællesskaber kan bidrage til at skabe stærke lokalsamfund og også være vigtige drivere i en lokal, grøn omstilling.

Adgang til bæredygtige mobilitetstilbud

Mobilitet er det, der binder hverdagslivet sammen for borgere i alle boformer og livssituationer. Der skal derfor sikres et trygt og attraktivt stinetwork, som forbinder både nye og eksisterende boligområder med øvrige byfunktioner for både cyklister, gående og gangbesværede. Derudover skal vores kollektive trafiktilbud være attraktivt og tilgængeligt for flest mulige borgere. Når der opføres nye boliger, skal der ligeledes sikres mulighed for at etablere delebilsordninger.

Byer i social balance — afsluttende

Det er positivt, at planen tænker boligbyggeri som noget mere end kun døde firkantede betonkasser. Særligt, at planen anerkender, at kasserne, vi bor i og omgås, faktisk danner rammer for sociale interaktioner og fællesskaber. Tager man de materielle briller på, ser man dog med nogen bekymring, at der på trods af intentioner om at sikre en klog udnyttelse af kvadratmeterne og arbejde for, at byggerier bevares, stadig tænkes i nybyg.

"Vi vil udvikle flere **nye** typer af seniorboliger..."

"Dertil vil vi arbejde for, at der **opføres** små boliger..."

"... fortætter **nye** og eksisterende boligområder"

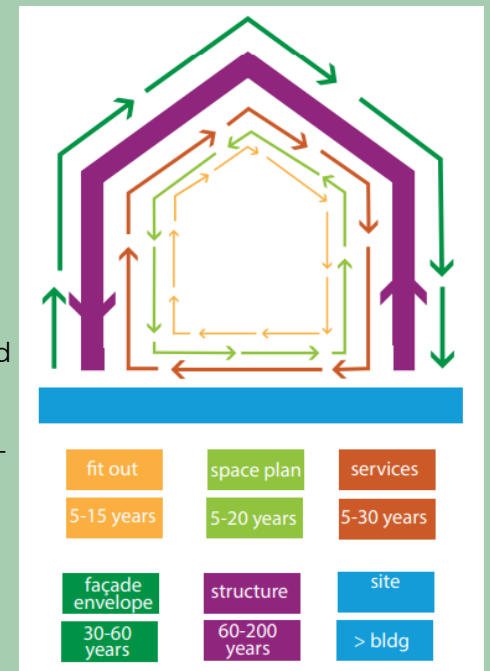
Bygningssektoren repræsenterer 40% af Europas energiforbrug og 50% af alt råmaterialeforbrug^{1&2}. Koblet med klimamål og en forventning om at forbruget af råmaterialer er fordoblet i 2060, stiller det spørgsmålet:

Bør man så overhovedet bygge nyt?

Jo, men måske man i første omgang skal søge at genbruge gamle bygninger i stedet for, at de står tomme og forfalder. Det vil være oplagt i relation til ønsket om fortætning, samtidig med at krav om LCA-beregninger og grænseværdier i nybyg kan undgås³.

Måske man kan tilgå dette med et ønske om samskabelse med personer og organisationer for at omdanne eksisterende tomme bygninger: I relation til nye studieboliger kunne det f.eks. være oplagt at gøre brug af de ca. 6-8 tomme bygninger á ca. 1000 m² pr. bygning, der allerede findes på Roskilde Universitets Campus. Det kunne måske både bidrage til en mere aktiv, og social campus, mindske behovet for transport, samt koncentrere ungdommen i et pusterum og samlepunkt.

I de tilfælde, hvor man ikke kan undgå at bygge nyt, er det essentielt, at byggeriet er så bæredygtigt som muligt. Dette kan til dels sikres ved brug af bygningscertifikater mm. Et overset potentiale er dog, at bygninger ofte kun anvendes en fraktion af deres mulige levetid, fordi andre dele går i stykker før konstruktionen. De gennemsnitlige levetid for forskellige dele af bygninger kan ses på billedet til højre⁴. I nogle storbyer er den gennemsnitlige levetid af bygninger helt nede på 17 år! For at sikre, at bygningerne kan stå så lang tid som muligt, foreslår vi, at man designer bygningen så fleksibelt som muligt. En rapport fra Cambridge University giver 7 forslag⁴, og det kunne være oplagt at skabe erfaringer med disse, f.eks. i Musicon, med henblik på at sikre bygningers levetid og anvendelighed.

1: UNEP, <https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/co2-emissions-buildings-and-construction-hit-new-high-leaving-sector>

2: European Commission, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_420

3: Miljøministeriet, https://mim.dk/media/222902/handlingsplan-for-cirkulaer-oekonomi_0607211338.pdf

4: Cambridge University, https://www.uselessgroup.org/files/construction_prospectus_viewing.pdf